

IV. HET VALCKENSTEYNSE BLOK

Het terrein, ingesloten door de Korte Varleweg, Poortugaalseweg en Slotsedijk, en dat bekend is onder de naam Valckensteynse Blok, heeft reeds meerdere malen de aandacht getrokken van de historici. In het Rotterdamsch Jaarboekje 1938 blz. 70 e.v. wijdde Drs. A. van der Poest Clement een artikel aan het in 1826 gesloopte kasteel Valckensteyn, dat hier gestaan heeft. De heer G. J. Vermaat kwam in 1948 bij zijn studie over de oudste bedijkingen van het westelijk deel van het eiland IJsselmonde¹⁰⁾ tot de conclusie dat het grootste deel van dit blok een afzonderlijk poldertje geweest is. Enkele jaren geleden kwamen tijdens de aanleg van de oliepijpleiding tussen Pernis en het Ruhrgebied de restanten van een romeinse bewoning uit de tweede en derde eeuw na Christus te voorschijn in een weiland in het zuidwestelijk deel van het terrein. In het voorjaar van 1961 bleek, dat het terrein van het voormalig kasteel met vergraving bedreigd werd en dat reeds grond afgevoerd was, waarbij romeinse aardewerkscherven te voorschijn gekomen waren.

Van de eigenaar van het terrein, de heer W. de Lange, werd toestemming verkregen een opgraving te verrichten en het gelukte de funderingen van het kasteel terug te vinden, waarbij de plattegrond vastgesteld kon worden.

Het slot Valckensteyn bestond uit een grote rechthoekige woontoren, een donjon, uitwendig 10×18 meter, met muren van ruim twee meter dikte, door een tussenmuur verdeeld in twee ruimten, groot respectievelijk $9 \times 5,5$ – en $4 \times 5,5$ meter. Aan de hand van tekeningen, gemaakt door Roelant Roghman in 1649, die zeer betrouwbaar blijken te zijn, is ook de opbouw van deze toren bekend. Boven een overkluisde begane grondverdieping bevond zich de hoofdverdieping, met een verdiepinghoogte van circa vier meter, waarboven nog een verdieping en hierboven een zolderruimte, afgedekt door een schilddak, dat oorspronkelijk gedekt was met leipannen, waarvan enkele in de gracht aangetroffen zijn en dus steilere dakvlakken had dan ten tijde van Roghman. De goot op de muren was voorzien van een borstwering met kantelen. Op drie hoeken bevonden zich uitgekraagde arkeltorens, die in de zeventiende eeuw reeds hun spitsen hebben verloren, evenals de borstwering zijn kantelen, en op de vierde hoek een hogere uitkijktoren.